

Inzet kabinets- formatie 2017

 UNIE VAN
WATERSCHAPPEN

Nederland is gevormd door water. Het bepaalt onze cultuur, onze geografie. Internationaal is Nederland 'waterland'. Ook onze economie is in sterke mate aan water gerelateerd. Ongeveer 183 miljard euro, 28 procent van ons Bruto Binnenlands Product (BBP) wordt gerealiseerd door bedrijven die direct afhankelijk zijn van water als grondstof (chemie, voedingsmiddelen, landbouw, drinkwater), of in het productieproces (basismetalen, elektriciteit, papier). Daarnaast is water een belangrijke factor in de transport-economie, wonen en recreëren. Tegen 0,4% van het BBP organiseren waterschappen veiligheid, zuivering en beschikbaarheid van voldoende schoon water. Maar nieuwe ontwikkelingen plaatsen ons voor grote uitdagingen.

Het klimaat verandert en de hele wereld ondervindt daarvan de gevolgen. Het World Economic Forum noemt in het Global Risks Report 2017 de klimaat- en watercrises de grootste risico's voor de wereld-economie. Een 'security game changer', een bron van conflict, zo stelde generaal Middendorp, de Commandant der Strijdkrachten. Klimaatverandering heeft gevolgen voor de wereldwijde stabiliteit omdat het leidt tot droogte, overstromingen en een tekort aan drinkwater en voedsel.

Voor het waterbeheer heeft de klimaatverandering grote gevolgen. Ook in Nederland zien wij zeespiegelstijging, meer extreme neerslag, langdurige droogte, grotere rivierafvoeren, bedreiging van de waterkwaliteit, bodemdaling en verzilting. Ontwikkelingen die ons dicht-bevolkte en laaggelegen land voor nieuwe en grote uitdagingen plaatsen. De intense buien die het KNMI voor 2050 had voorspeld, vallen nu al. En 2016 bleek het warmste jaar ooit. Wij moeten ons aanpassen aan de klimaatveranderingen en tegelijkertijd zorgen

dat de effecten niet nog groter worden. Dat vraagt om minder uitstoot van broeikasgassen (mitigatie, energietransitie), aanpassingen in onze ruimtelijke inrichting (ruimtelijke adaptatie) en een meer duurzame economie (circulaire economie).

Een nieuw gekozen volksvertegenwoordiging en een nieuw kabinet zullen stappen moeten zetten om schade en overlast te voorkomen. Het Klimaatverdrag van Parijs wijst ons de weg voor het nieuwe energiebeleid en een effectief waterbeheer. In het Klimaatakkoord is afgesproken dat in de tweede helft van deze eeuw alle ondertekenaars klimaat-neutraal zijn. Met gemeenten en provincies, bieden de waterschappen aan een bijdrage te leveren aan deze opgaven in de gezamenlijke Investeringsagenda 'Naar een duurzaam Nederland' (zie pag. 3 en 4). Het Rijk heeft lokale en regionale uitvoeringskracht nodig om de aanpak van de klimaatverandering goed en met draagvlak te voeren.

In de Investeringsagenda staat wat de decentrale overheden kunnen doen en wat zij nodig hebben om een bijdrage te leveren. Het nieuwe kabinet en de Tweede Kamer worden gevraagd vertrouwen, ruimte en middelen voor de Investeringsagenda te geven.

In aanvulling op de Investeringsagenda hebben de waterschappen een aantal concrete wensen en aanbevelingen rondom waterveiligheid, waterkwaliteit, verkiezingen en digitalisering (zie pag. 2).

Waterkwaliteit

Schoon water is een voorwaarde voor een gezonde leefomgeving voor mens en dier. Voorkomen moet worden dat medicijnresten, microplastics, meststoffen en gewasbeschermingsmiddelen in het oppervlaktewater terecht komen. Bij voorkeur worden de stoffen er bij de bron uitgehaald en dragen veroorzakers en vervuilers zelf verantwoordelijkheid bij de aanpak in de keten.

- De toegezegde afstemming tussen de Europese Kaderrichtlijn Water en Nitraatrichtlijn moet in de mestwetgeving zijn beslag krijgen.
- Het verbieden van gebruik van chemische gewasbeschermingsmiddelen buiten de landbouw kan helpen om de waterkwaliteit verder te verbeteren.
- Er moet een fonds komen om onderzoek en pilots in de ketenaanpak medicijnen te stimuleren. Dit fonds moet gevuld worden door de farmaceutische industrie en het Rijk.

Verkiezingen

Het Rijk draagt op dit moment de kosten van alle landelijke verkiezingen (Tweede Kamer, gemeenteraden, Provinciale Staten en Europees Parlement).

- Het is niet meer dan logisch dat het Rijk ook de kosten voor de waterschapsverkiezingen (in 2015 € 23,8 miljoen) draagt.

Waterveiligheid

Water is van groot belang voor de Nederlandse economie, maar kan tegelijkertijd gevaar opleveren. Door de klimaatverandering neemt de kans daarop toe.

- Blijvend investeren in veiligheid en waterbeheer.
- Een extra impuls voor rivierversuimingen (€ 200 miljoen), bovenop de huidige middelen in het Deltafonds, als aanvulling op de dijkverhogingsopgaven, dragen bij aan een klimaatbestendige ruimtelijke inrichting van ons land.

Digitalisering

De komende jaren staan het Rijk en de decentrale overheden op dit terrein grote uitdagingen te wachten. Een betere service tegen lagere kosten is het doel. Er is meer samenwerking tussen departementen en een centrale regie nodig in de realisatie van de Generieke Digitale Infrastructuur.

- Een autoriteit voor veilige, digitale communicatie en samenwerking in de publieke sector, met doorzettingsmacht, sanctiemogelijkheden en financiering door het Rijk, kan het proces versnellen en versterken.
- Voor de realisering van het digitaal stelsel voor de Omgevingswet medio 2019 is € 100 miljoen extra nodig.

Kerncijfers waterschappen

De waterschappen beheren:

3.600KM

Primaire waterkeringen: duinen, zeedijken en rivierdijken

10.000KM

Regionale waterkeringen: dijken langs polders, kanalen en kleine rivieren

14.000KM

Overige keringen

2,7 Miljard euro

Waterschapsbelasting om de taken van de waterschappen te bekostigen in 2016.

Hiervan is **1,4** miljard euro bestemd voor waterveiligheid en waterbeheer. Dit is **0,2** procent van ons bruto binnenlands product.

333

Rioolzuiveringsinstallaties zuiveren samen

2.000.000.000 m³

Afvalwater per jaar

21

Verschillende waterschappen

21

voorzitters benoemd door de Kroon

621

algemeen bestuursleden

99

van de algemeen bestuursleden zijn lid van het dagelijks bestuur.

11.000

Werknemers

WATERSCHAPPEN

Naar een duurzaam Nederland

Gemeenten, provincies & waterschappen presenteren:
Investeringsagenda voor Kabinetsformatie 2017

Om Nederland toekomstbestendig te houden gaat onze leefomgeving ingrijpend veranderen. Gemeenten, provincies en waterschappen slaan de handen ineen om Nederland energieneutraal, klimaatbestendig en circulair te maken. We nodigen het Rijk, bedrijven, organisaties en burgers uit om mee te doen. Samen investeren we in de realisatie van de energietransitie, klimaatadaptatie en circulaire economie.

Van 14% energieneutraal en klimaatbestendig maatschappelijk vastgoed naar 100% in 2040

In 2050 2,5 tot 5,5% meer neerslag opvangen

Wat is er nodig?

Lokaal en regionaal maatwerk; oplossingen die ook bijdragen aan de economie, mobiliteit, openbare ruimte en woningbouw.

Samenwerking tussen overheden, maatschappelijke organisaties, bedrijven en inwoners.

Lokale en regionale uitvoeringskracht om te komen tot een effectieve aanpak.

Beoogd Resultaat

Versnellen van de energietransitie in een gezamenlijk Nationaal Programma

- Realiseren van energiebesparende en alternatieve warmtevoorziening in de gebouwde omgeving
- Opwekken en inpassen van duurzame energie
- Realiseren van CO₂-arme mobiliteit, industrie en landbouw

Versneld maatregelen nemen voor klimaatadaptatie ter voorkoming van schade

- Klimaatbestendig inrichten, bouwen en beheren
- Stimuleren van klimaatadaptatie door burgers en bedrijven
- Afremmen van en aanpassen aan bodemdaling

Investeren in de transitie naar een circulaire economie

- Realiseren van een circulaire economie

Inzet gemeenten, provincies & waterschappen

Langjarig commitment aan samenwerking en kennisontwikkeling

- Regionale energie-, klimaatadaptatie- en grondstofstrategieën en uitvoeringsprogramma's met bedrijven en burgerinitiatieven
- Uitvoeren pilots aardgasvrije wijken

Aanpassen van regels en inzet bevoegdheden

- Duurzame energieopwekking ruimtelijk goed inpassen in het landschap
- Keuzes uit regionale energie- en klimaatadaptatiestrategieën verankeren in omgevingsplannen
- Voorlichten over en handhaven van verplichting tot het nemen van energiebesparende maatregelen
- Als launching customer stimuleren van circulair bouwen

Zelf investeren en faciliteren private investeringen

- Gemeenten, provincies en waterschappen zetten jaarlijks €28 miljard aan investeringen en inkoop energieneutraal, klimaatrobuust en circulair in
- Maatschappelijk vastgoed energieneutraal en klimaatbestendig
- Duurzame energieopwekking op eigen terreinen
- Versneld investeren in klimaatadaptatie-maatregelen in de bebouwde omgeving en het regionale watersysteem
- Grondstoffen terugwinnen uit afval en afvalwater
- Investeren in de regionale economie om innovaties rond energiebesparing, duurzame energieopwekking en circulair productontwerp te stimuleren
- Waterschappen als sector energieneutraal in 2025

Gevraagde inzet van het Rijk:

Langjarig commitment aan samenwerking en kennisontwikkeling

- in een gezamenlijk Nationaal Programma Energietransitie met een krachtige en verbindende regie

Zelf investeren en faciliteren private investeringen

- Energietransitiefonds instellen voor co-financiering van duurzaamheidsprojecten met onrendabele top zoals bij herstructurering en emissieloos (openbaar) vervoer
- Extra investeringsmiddelen aan Deltafonds toevoegen voor klimaatadaptatie-maatregelen in het regionale watersysteem en de bebouwde omgeving
- Ondersteunen van de ontwikkeling van regionale grondstofstrategieën en transitieprogramma's

Aanpassen regels en inzet bevoegdheden

- Aanscherpen voorschriften voor energieneutraal, klimaatbestendig en circulair bouwen
- Afschaffen gasaansluitplicht en invoeren van een warmterecht
- Beheerders van warmte-, gas- en elektriciteitsnetten krijgen mogelijkheid om netwerken aan te passen
- Wegnemen van belemmeringen in wet- en regelgeving die opwekking van duurzame energie door de waterschappen in de weg staan
- Afbouwen energiegrootverbruikerskorting, belastingen van gebruik primaire grondstoffen, differentiatiemogelijkheden bieden in WOZ
- Beëindigen afvalstatus waardevolle grondstoffen en bieden van experimenteerruimte
- Aanscherpen van het Europese emissiehandel systeem waardoor CO₂ uitstoot duurder wordt en duurzame energie gestimuleerd